

Το κράτος κι οι τάξεις

★ [Διεθνή](#) | [Αναρχική Ιστορία](#) | [Γνώμη / Ανάλυση](#) 📅 Saturday July 18, 2009 20:11 👤 by Camillo Berneri ⚠️

Ένα κείμενο του Camillo Berneri

Δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα "Guerra di Classe" ("Ταξικός Πόλεμος") No 2 ,17 Οκτωβρίου 1936.

Ο Λένιν στα 1921 όρισε το κράτος της Σοβιετικής Ρωσίας σαν «εργατικό κράτος με μια γραφειοκρατική παραμόρφωση σε μια χώρα που την πλειονότητα την αποτελούν οι αγρότες». Ο ορισμός αυτός θα μπορούσε να τροποποιηθεί σήμερα με τον ακόλουθο τρόπο: το σοβιετικό κράτος είναι ένα γραφειοκρατικό κράτος όπου διαμορφώνονται μια γραφειοκρατική μεσαία μεσαία τάξη και μια εργατική κατώτερη μεσαία τάξη, ενώ εξακολουθεί να επιβιώνει η αγροτική μεσαία μεσαία τάξη.

Ο Μπόρις Σουβάριν στο βιβλίο του Στάλιν: ιστορική θεώρηση του μπολσεβικισμού (Παρίσι 1935) δίνει την παρακάτω εικόνα της κοινωνικής όψης της ΕΣΣΔ: «Η λεγόμενη σοβιετική κοινωνία βασίζεται με τον ίδιον ακριβώς τρόπο όπως κι ο καπιταλισμός όταν εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, του παραγωγού από τον γραφειοκράτη -τεχνικό της πολιτικής εξουσίας. Την ατομική ιδιοποίηση της υπεραξίας, την διαδέχτηκε η συλλογική ιδιοποίηση από το κράτος, μια παρασιτική παρακράτηση από την κατανάλωση που την εκτελεί η γραφειοκρατία... Τα επίσημα έγγραφα δεν μας αφήνουν την παραμικρή αμφιβολία: η γραφειοκρατία παρακρατεί αδικαιολόγητα ένα μέρος από τη δουλειά των υποτακτικών τάξεων - οι οποίες αναγκάζονται να υπομένουν ένα άκαμπτο σύστημα κοπιαστικής εργασίας - που αντιστοιχεί, λίγο πολύ, στο παλιό καπιταλιστικό κέρδος.

Έτσι, γύρω απ' το κόμμα έχει δημιουργηθεί μια καινούρια κοινωνική κατηγορία, η οποία ενδιαφέρεται για τη διατήρηση της κρατούσας τάξης πραγμάτων και για τη διαίωνιση του κράτους - του οποίου η εξολόθρευση, όπως προέβλεπε ο Λένιν, συνδεόταν στενά με την εξαφάνιση των τάξεων. Αν κι οι μπολσεβίκοι δεν είναι, νομικά, κάτοχοι των μέσων παραγωγής κι ανταλλαγής, κατέχουν τον κρατικό μηχανισμό, και τούτο τους επιτρέπει να εκτελούν όλες αυτές τις πράξεις λεηλασίας με διάφορους τρόπους. Η δυνατότητα να επιβάλλουν τιμές πώλησης πολύ ανώτερες από τις τιμές κόστους, είναι το αληθινό μυστικό της γραφειοκρατικής- τεχνικής εκμετάλλευσης, την οποία, πέρα απ' αυτά, την χαρακτηρίζει κι η διοικητική και στρατιωτική καταπίεση».

Ο Βοναπαρτισμός δεν είναι τίποτε περισσότερο από την πολιτική αντανάκλαση της τάσης αυτής της καινούριας αστικής τάξης να διατηρήσει και ν' ανεβάσει την κοινωνικό-οικονομική της κατάσταση. Στην έκκληση του μπολσεβίκου λενινιστή Ταμπούφ προς το παγκόσμιο προλεταριάτο στα 1935, διαβάζουμε τα ακόλουθα: «Ο στόχος της κομματικής γραφειοκρατίας είναι αποκλειστικά η απομόνωση κι η ταλαιπωρία των αντιφρονούντων, έτσι που να μη γίνουν ποτέ δημόσια γνωστές οι διαφωνίες, αλλά να μείνουν οι εργάτες άβουλα, δηλαδή, δύστυχα απολιτικά όντα.

Ο γραφειοκράτης, στην πραγματικότητα, δεν θέλει να είστε γνήσιοι κομμουνιστές. Δεν του χρειάζεται αυτό: απεναντίας, κάτι τέτοιο είναι βλαβερό και θανάσιμα επικίνδυνο. Ο γραφειοκράτης δεν θέλει ανεξάρτητους κομμουνιστές, θέλει θλιβερούς σκλάβους, εγωιστές και πολίτες του ελεεινότερου είδους...θα ήταν δυνατόν, κάτω από μια γνήσια προλεταριακή εξουσία, η πάλη ενάντια στη γραφειοκρατία, ενάντια στους κλέφτες και τους ληστές που ξεδιάντροπα κατακρατούν τα αγαθά από τα σοβιέτ και που είναι η αιτία του θανάτου, από το κρύο και την πείνα, πολλών χιλιάδων ανθρώπων, μια τέτοια πάλη ή μια απλή διαμαρτυρία να θεωρούνταν αντεπαναστατικό χτύπημα;».

Η άγρια πάλη μεταξύ «επαναστατικής» αντιπολίτευσης και «συντηρητικής» ορθοδοξίας, είναι ένα

φαινόμενο απόλυτα φυσικό στα πλαίσια του κρατικού σοσιαλισμού. Η λενινιστική αντιπολίτευση έκανε καλά που έδειξε στο παγκόσμιο προλεταριάτο τις παραμορφώσεις και τον εκφυλισμό του σταλινισμού αλλά, αν και η διάγνωση της αντιπολίτευσης είναι σχεδόν πάντα σωστή, η αιτιολόγηση είναι σχεδόν πάντα ανεπαρκής. Ο σταλινισμός είναι, απλώς, επακόλουθο της λενινιστικής διευθέτησης του πολιτικού προβλήματος της κοινωνικής επανάστασης. Το, ν' αντιπαλεύουμε τ' αποτελέσματα χωρίς να πηγαίνουμε πίσω στις ρίζες, στο προπατορικό αμάρτημα του μπολσεβικισμού (γραφειοκρατική δικτατορία, δικτατορία του κόμματος), ισοδυναμεί με το να απλουστεύουμε αυθαίρετα την αλυσίδα της αιτιότητας που ανάγεται, χωρίς διακοπή της συνέχειάς της, στη δικτατορία του Λένιν.

Ελευθερία μέσα σ' ένα κόμμα που αρνείται τον ελεύθερο ανταγωνισμό των προοδευτικών κομμάτων στα πλαίσια του σημερινού σοβιετικού συστήματος, θα ήταν εντυπωσιακό θαύμα. Ηγεμονία των εργατών, μπολσεβίκικος απολυταρχισμός, κρατικός σοσιαλισμός, βιομηχανικός φετιχισμός: αυτά τα σπέρματα της καταστροφής θα μπορούσαν να δώσουν μόνο δηλητηριώδεις καρπούς, όπως ο απολυταρχισμός μιας φράξιας και η ηγεμονία μιας τάξης.

Ο Τρότσκι στο ρόλο του Αη Γιώργη που πολεμά με το δράκοντα Στάλιν, δεν μπορεί να μας κάνει να ξεχάσουμε τον Τρότσκι της Κροστάνδης. Η ευθύνη για το σημερινό σταλινισμό, βαρύνει τη διαμόρφωση και την πρακτική της δικτατορίας του κόμματος των μπολσεβίκων, όπως και την πλάνη της εξολόθρευσης του κράτους σαν καρπού της εξαφάνισης των τάξεων κάτω από την επιρροή του κρατικού σοσιαλισμού. Όταν ο Τρότσκι έγραψε στις 6 του Δεκέμβρη 1935 ότι «ο ιστορικός παραλογισμός της ύπαρξης μιας αυταρχικής γραφειοκρατίας σε μια αταξική κοινωνία δεν μπορεί να κρυφτεί και δεν θα κρύβεται επ' άπειρο», μιλούσε παράλογα για «ιστορικό παραλογισμό».

Στην ιστορία δεν υπάρχει κανένας παραλογισμός. Μια αυταρχική γραφειοκρατία είναι μια τάξη, επομένως δεν είναι και τόσο παράλογο το να υπάρχουν, σε μια κοινωνία όπου εξακολουθούν να υπάρχουν τάξεις, η γραφειοκρατική τάξη κι η προλεταριακή τάξη. Αν η ΕΣΣΔ ήταν «αταξική» κοινωνία, θα ήταν και κοινωνία χωρίς γραφειοκρατικό αυταρχισμό - ο οποίος είναι φυσικός καρπός του ότι εξακολουθεί να υπάρχει το κράτος. Το μπολσεβίκικο κόμμα έγινε πόλος έλξης των τυχοδιωκτικών μικροαστικών στοιχείων και των τεμπέληδων και καιροσκόπων εργατών, εξαιτίας του ότι ελέγχει τον κρατικό μηχανισμό. Την γραφειοκρατική πληγή δεν την άνοιξε, ούτε την μόλυνε ο σταλινισμός: δημιουργήθηκε ταυτόχρονα με την μπολσεβίκικη δικτατορία.

Να μερικές ειδήσεις που δημοσίευε ο μπολσεβίκικος τύπος στα 1918-19. Η Βετσέρτσια Ισβέστια (23 του Αύγουστου 1918), μιλώντας για τη διάλυση των ταχυδρομικών υπηρεσιών, γράφει ότι παρά την κατά 60% μείωση της αλληλογραφίας, ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 100%, σε σύγκριση με την προεπαναστατική περίοδο.

Η Πράβντα (11 του Φλεβάρη 1919) επισημαίνει «την αδιάκοπη δημιουργία καινούριων γραφείων, καινούριων γραφειοκρατικών ιδρυμάτων, όπου τοποθετούνται και μισθοδοτούνται υπάλληλοι πριν τα ιδρύματα αρχίσουν να λειτουργούν». Και συμπληρώνει (22 του Φλεβάρη): «όλοι αυτοί οι καινούριοι υπάλληλοι, καταλαμβάνουν και κατέχουν ολόκληρα παλάτια ενώ, για τον αριθμό τους, θα ήταν αρκετά λίγα δωμάτια». Η δουλειά είναι αργή και κωλυσιεργική, ακόμη και σε γραφεία που έχουν σχέση με τη βιομηχανία.

«Ένας υπάλληλος του Κομισαριάτου του Λιπέτζκ», γράφει η Ισβέστια (29 του Νοέμβρη 1918), «για ν' αγοράσει εννιά κουτιά καρφιά αξίας 417 ρουβλίων έπρεπε να συμπληρώσει 20 έντυπα, να μαζέψει 10 εντάλματα και 13 υπογραφές, και χρειάστηκε να κάνει δυο μέρες για να τις μαζέψει, γιατί δεν μπορούσε να βρει τους γραφειοκράτες που έπρεπε να βάλουν τις υπογραφές».

Η Πράβντα (No 281) κατάγγειλε «την εισβολή μικροαστικών στοιχείων στο κόμμα μας» και παραπονιόταν για επιτάξεις «εγωιστικής φύσης». Η ίδια εφημερίδα γράφει (2 του Μάρτη 1919): «Πρέπει ν' αναγνωρίσουμε ότι τελευταία, σύντροφοι που βρίσκονται επί ένα χρόνο στο κομμουνιστικό κόμμα έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν απαράδεκτες για το κόμμα μας μεθόδους.

Έχοντας κάνει συνήθειο τους το να μη συμβουλευονται καθόλου τις τοπικές οργανώσεις, πιστεύοντας ότι

οφείλουν να δρουν σαν άτομα στη βάση της μάλλον περιορισμένης τους εξουσίας, παραγγέλλουν και διατάσσουν χωρίς λόγο ή αιτία. Απ' αυτό απορρέει η λανθάνουσα δυσαρέσκεια μεταξύ του κέντρου και της περιφέρειας, μια σειρά καταχρήσεων που προκαλούνται από την προσωπική τους δικτατορία».

Μιλώντας για την επαρχία Πένζα, ο Κομισάριος των Εσωτερικών Ναρκομβούντελ, είπε: «Οι τοπικοί αντιπρόσωποι της κεντρικής κυβέρνησης συμπεριφέρονται όχι σαν αντιπρόσωποι του προλεταριάτου αλλά σαν γνήσιοι δικτάτορες. Σύμφωνα με μια σειρά από αποδεδειγμένα γεγονότα, αυτοί οι περιεργοί αντιπρόσωποι πηγαίνουν ένοπλοι στους πιο φτωχούς ανθρώπους, τους παίρνουν ό,τι έχουν και δεν έχουν, απειλώντας να τους σκοτώσουν και, όταν οι φτωχοί διαμαρτύρονται, τους δέρνουν με τα μπαστούνια τους. Ό,τι παίρνουν μ' αυτό τον τρόπο, τα μεταπωλούν και, με το χρήμα που παίρνουν, οργανώνουν οινοποσίες και όργια».

Ένας άλλος μπολσεβίκος, ο Μεσέρικοφ, έγραψε: «ο καθένας μας βλέπει καθημερινά αναρίθμητες περιπτώσεις βίας, κατάχρησης εξουσίας, διαφθοράς, τεμπελιάς κλπ. Όλοι μας ξέρουμε ότι στους σοβιετικούς μας θεσμούς έχουν μπει μαζικά ηλίθιοι και ανίκανοι. Μας θλίβει η παρουσία τους στις τάξεις του κόμματος, δεν κάνουμε όμως τίποτε για να το ξεκαθαρίσουμε απ' αυτές τις βρωμιές... Αν από ένα ίδρυμα διωχτεί ένας ανίκανος, σπείδουν να τον αντικαταστήσουν μ' έναν παρόμοιο, ενώ στον πρώτο εμπιστεύονται μια υπεύθυνη θέση. Συχνά, αντί να τον τιμωρήσουν, τον προάγουν» (Πράβντα, 5 Φλεβάρη 1919).

Σε μια ομιλία του στο 8ο Συνέδριο του Ρωσικού Κομμουνιστικού Κόμματος (11-12 του Μάρτη 1912) ο Λένιν παραδέχτηκε ότι: «Βρίσκουμε πού και πού καριερίστες, καιροσκόπους που έχουν κολλήσει πάνω μας. Αυτοαποκαλούνται κομμουνιστές, στην πραγματικότητα όμως, επιδιώκουν μόνο και μόνο να μας ξεγελάσουν σχετικά με τις προθέσεις τους. Προσκολλήθηκαν σ' εμάς γιατί εμείς κατέχουμε την εξουσία, και γιατί τα πιο τίμια γραφειοκρατικά στοιχεία αρνούνται να συνεργαστούν μ' εμάς εξαιτίας των οπισθοδρομικών τους ιδεών, ενώ αυτοί οι άλλοι δεν έχουν καν τίμιες ιδέες, είναι απλώς αναρριχώμενοι».

Η μπολσεβίκικη κυβέρνηση αποδείχτηκε ανίσχυρη απέναντι σε μια πληθωρική, παρασιτική, δεσποτική κι ανέντιμη γραφειοκρατία. Οι γραφειοκράτες, έφτασαν από 5, σε 10 εκατομμύρια. Στα 1925 υπήρχαν στη Συνεργασία 400.000 υπάλληλοι (Πράβντα, 20 Απρίλη 1926). Στα 1927 η Ρωσική Ομοσπονδία Εργατών Τροφίμων είχε γύρω στους 4287 υπάλληλους για 451 720 μέλη, ενώ το Συνδικάτο Εργατών Μετάλλου της Μόσχας γύρω στους 700 υπάλληλους για 130.000 μέλη (Τρούντα 12 Ιούνη 1928). Αυτή η πληθωρική γραφειοκρατία δεν συνεπάγεται καμιά εντατική κι αποτελεσματική διοικητική δραστηριότητα. «Ο διευθυντικός μηχανισμός του σοβιετικού συστήματος, από τον κατώτερο μέχρι τον ανώτερο βαθμό, ανακατεύει απλώς χαρτούρα. Η επαρχιακή επιτροπή εκδίδει συνήθως μια με δυο εγκυκλίους τη μέρα, πάνω σε κάθε πραγματικό ή φανταστικό ζήτημα, και κρίνει ότι μ' αυτό τον τρόπο έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της... Ο αριθμός των εγκυκλίων που περιέχουν διαταγές προς τους τοπικούς πυρήνες κυμαίνεται μεταξύ 30 και 100 το μήνα» (Πράβντα, 7 Ιούνη 1925)

"Ένας ανώτατος αξιωματούχος, ο Ντζερτζίνσκι, έγραψε: «Ζητούν από επιχειρήσεις τις πιο αλλόκοτες πληροφορίες, αναφορές και στατιστικά στοιχεία, πράγμα που πλημμυρίζει το σύστημα μας με χαρτούρα, κι αυτό μας υποχρεώνει ν' απασχολούμε υπερβολικά πολύ προσωπικό και εμποδίζει το πραγματικό μας έργο" δημιουργείται μια χαρτοθάλασσα μέσα στην οποία χάνονται εκατοντάδες άνθρωποι· η λογιστική και στατιστική κατάσταση είναι, απλούστατα, καταστροφική· επιχειρήσεις που με δυσκολία σηκώνουν το βάρος του να δίνουν πληροφορίες σε δεκάδες κι εκατοντάδες διαφορετικές μορφές, μετράνε τώρα τη χωρητικότητα σε πουντ! (1 πουντ είναι 16,380 κιλά)» (Πράβντα, 23 Ιούνη 1926). Αυτό το φαινόμενο της ανασυγκρότησης των τάξεων «χάρη στο κράτος», εμείς το είχαμε προβλέψει και το είχαμε καταγγείλει με πάθος.

Η λενινιστική αντιπολίτευση δεν κατόρθωσε να εμβαθύνει στην έρευνα των αιτίων του φαινομένου, και γι' αυτό δεν έφτασε ν' αναθεωρήσει τη λενινιστική θέση απέναντι στα προβλήματα του κράτους και της επανάστασης.